

„Wat 't oud Batavisch volck, haer eertijts veel vermeten,

 Wat som in 't Schaker-bosch, voor raetslagh dorst aenvaten,
 En na werd uytgericht, is menigh wel bekend:
 Elck weet wat het begon, hoe eerlick al vol-endt,
 Elck weet, 't onrecht geterght, niet licht valt om versoenen
 Elck weet wat Bruno was, die 't Roomsche Heyr heeft geschenkt
 Elck weet wat Paul en Claud geweest zijn voor Baroenen.”

Deze regels uit het jaar 1632¹⁾ mogen na al het voorafgegane een bewijs te meer zijn, dat Burgemeesteren waarlijk niet noodig hadden Vondel te ontbieden om door hem op het onderwerp van Civilis' opstand opmerkzaam te worden gemaakt; wel ontbood men den dichter om hem een poëtische beschrijving van het te stichten Stadhuis op te dragen. Van wie het initiatief betreffende de decoraties der galerij is uitgegaan, is op grond van de ons ten dienste staande gegevens niet meer uit te maken. Van meer belang is het daarom vast te stellen, dat het regenten en dichter beiden stellig zeer duidelijk voor oogen zal hebben gestaan, waarom in het nieuwe klassicistische raadhuys tot welks bouw in het vredejaar 1648 werd besloten, de heldendaden der Batavieren op hun plaats waren en dat zij evenmin in het onzekere zullen hebben verkeerd, waartoe een waardige behandeling van deze stof als vanzelf moest leiden.

Wat Vondel betreft, hij wist al, hoe hij in zijn epos den zoo belangrijken band met het heden zou leggen, de Cumeensche Sibylle en haar voorspellingen in het VIde boek van de Æneis kwamen hem voor den geest en:

„.men zal de boschnon hooren melden,
 Voorspellen op één rij de vaders en de helden
 Der volgende eeuwen. . . .”²⁾ (Parnasloof, vs. 113 vlgg.)

Als een aesthetische belijdenis klinkt thans ook het motto van het gedicht: Nec mortale sonans, niet klinkende als een sterveling, en als men de woorden hoort, waarmee Vergilius de beschrijving van de Sibylle voortzet, gelden ze ook in dit verband:

„geïnspireerd door den krachtigen adem der godheid”:

„. afflata est numine quando iam proprio dei.”
 (Æneis VI, 50)

¹⁾ Het Leydsch Vlaemsch Orangien Lely-hof, Verciert met veel verscheyden nieuwe Vruchten Tsaemghestelt bij de Broeders In Liefden Groeyende. Gedrukt tot Leyden, voor Jacob Roels wonende bij de Hogelantsche Kerk, Anno 1632.

Blz. 70. Refereyn. Tot lof van de Batavieren ofte Hollanders, die gediend hebben de Generale Staten ende den Prince van Orangien.

²⁾ Met deze zeer nadrukkelijke klemtonen, en het in dit verband zeer zinvolle enjambement zouden wij nl. deze verzen willen lezen. Men zie ook Vondel's bijschriften bij Flinck's oorspronkelijke vier schilderijen. Uitg. Wereld-Bibl. VIII, 723 en 758.